

Elina Hotti

POM2SKU Struven ketju KU2-kurssilla (Normaalikoulun lukio)

Mitä: Struven ketju kuvaamataidon opetuksessa

Missä: Jyväskylän normaalikoulun lukio

Ketä: KU2-kurssin opiskelijat (kaksi ryhmää)

Opettaja: Kerttu Korhonen

Kurssin aiheena ovat muotoillut ja rakennetut ympäristöt. Retki Oravivuorelle tukee mielestäni usean kurssin tavoitteet toteutumista, kuten esimerkiksi kuvailmaisun taitojen syventämistä ja luonnon merkitysten tarkastelua. Tähän tiedostoon olen koonnut opetussuunnitelman kurssikuvauksen, seuraamillani oppitunneilla toteutettujen töiden tehtävänannot, opiskelijoiden töitä ja retkipäivän tehtävänannon ja kommentteja retkestä.

2. Muotoillut ja rakennetut ympäristöt (KU2)

Tavoitteet

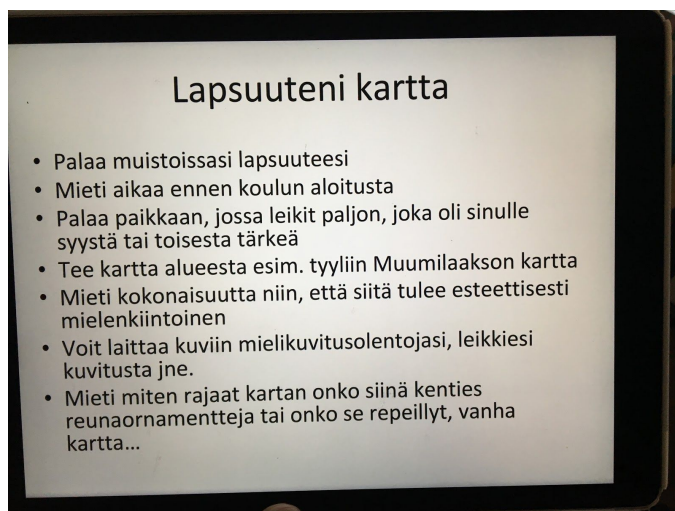
Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä ja niiden suunnittelussa sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Keskeiset sisällöt

- ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot
- ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot
- luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt

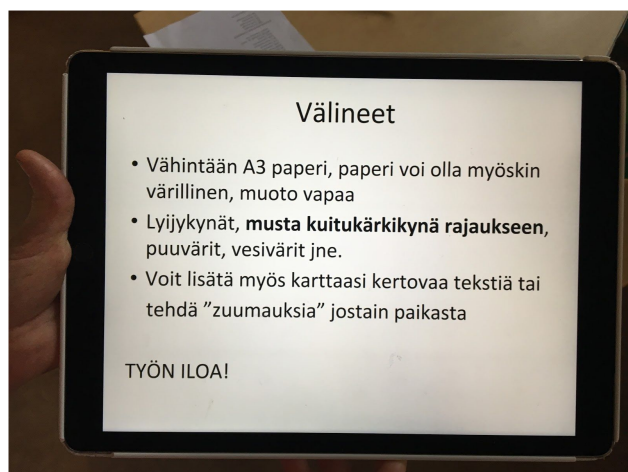
Kurssi alkanut maaliskuun alussa. Aiemmin on tehty omat lapsuuden maisemat kartan muodossa. Tarkoituksena hahmottaa ympäristöä ja kartan toimintaperiaatetta. Tehtävään liittyvät oleellisesti maisema ja tilan hahmottaminen. Lisäksi oppilaat ovat piirtäneet lapsuuden leluja. Struven ketju on mainittu kurssin alussa kartta historiaa käsiteltäessä. Struven ketjua on tarkoitus käsitellä 5.5. perjantain tunneilla, jolloin paikalle saapuu matematiikan opettaja kertomaan ja mallintamaan kolmiomittausta. Tarkoitus on, että toimin tuolloin avustajana ja kerron omia kokemuksiani. Lisäksi annan käytännön vinkkejä opintoretkeen Oravivuorelle, olenhan siellä vieraillut jo useamman kerran. Itse retki järjestetään 12.5. perjantaina aamupäivällä. Opettajan mukaan retken tärkein tehtävä on itse retkeily ja se, että paikasta ja Struven ketjusta jää oppilaille konkreettinen muistijälki. Retken on siis tarkoitus olla rento reissu, joka konkretisoi kokemusta Struven ketjusta.

Tehtävä: Lapsuuden kartta

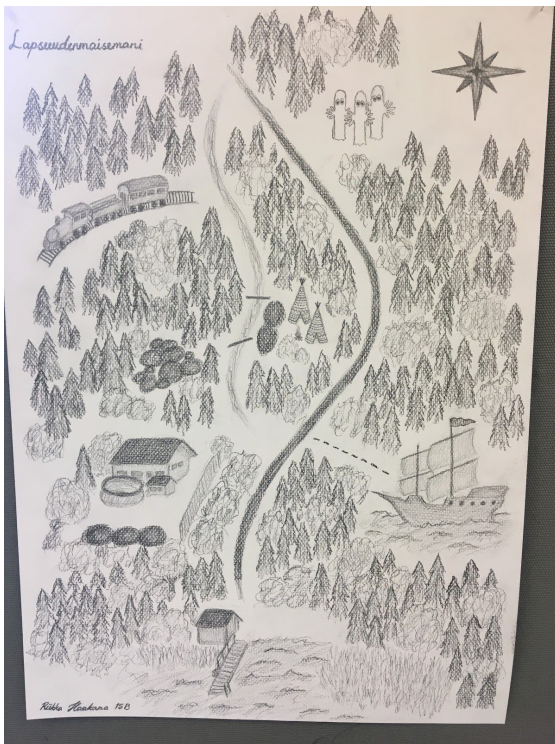
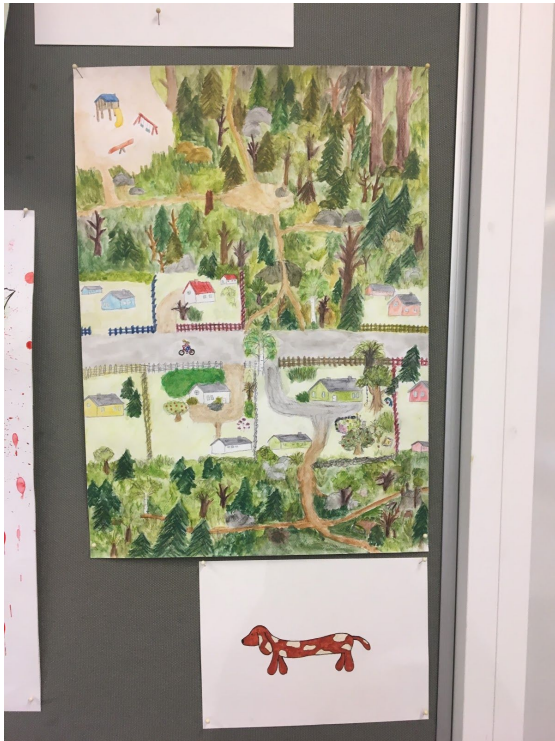
Opettajan mukaan lapsuuden kartta tehtävä oli opiskelijoille mieluisa, sillä sen toteutus oli melko vapaa. Lisäksi töistä käyvät ilmi erilaiset tavat hahmottaa karttaa, esim. sosiaalisten suhteiden kautta (missä talossa asui ilkeä ja vihainen naapuri, minkä talon asukkaasta opiskelijalla ei ollut minkäänlaista tietoa). Opiskelijoiden työt ovat tarkkoja, ne on toteutettu lintuperspektiivistä tai

kolmiulotteisesti. Tärkeitä paikkoja ja teitä on nimetty. Osat töistä ovat todella värikkäitä ja osa pelkistettyjä mustavalkoisia. Opettajan mukaan opiskelijat saivat käyttää töiden toteutuksessa mielikuvitustaan ja esimerkiksi "kehystää" työt niin, että ne olisivat esteettisesti houkuttelevia. Tehtävän tarkoituksena hahmottaa ympäristöä ja kartan toimintaperiaatetta. Oleellista tehtävässä olivat myös maiseman ja tilan hahmottaminen ja omasta ympäristöstä tehtyjen havaintojen siirtäminen paperille. Tehtävä toimi mielestäni hyvänä pohjustuksena Struven ketjun käsittelylle ja liittää aiheen kurssin muuhun sisältöön.

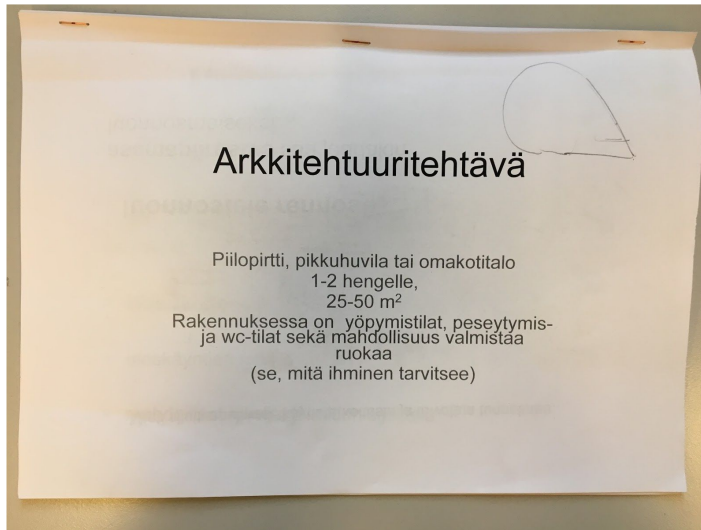
Muutamia kuvia opiskelijoiden lapsuuden kartta-töistä (mukana myös lapsuuden esinemaailma- töitä)

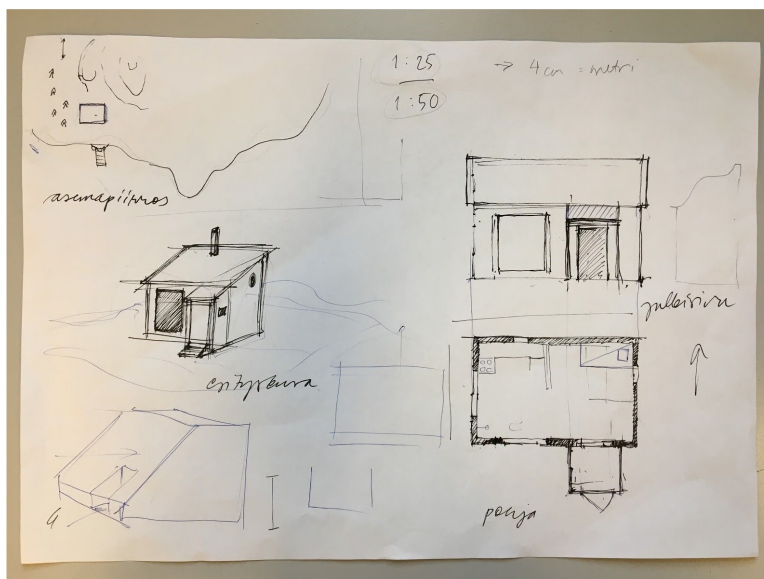
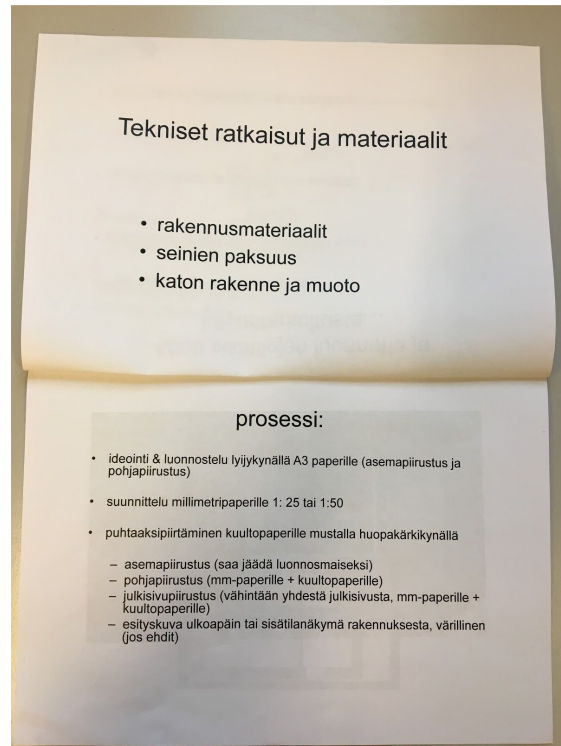
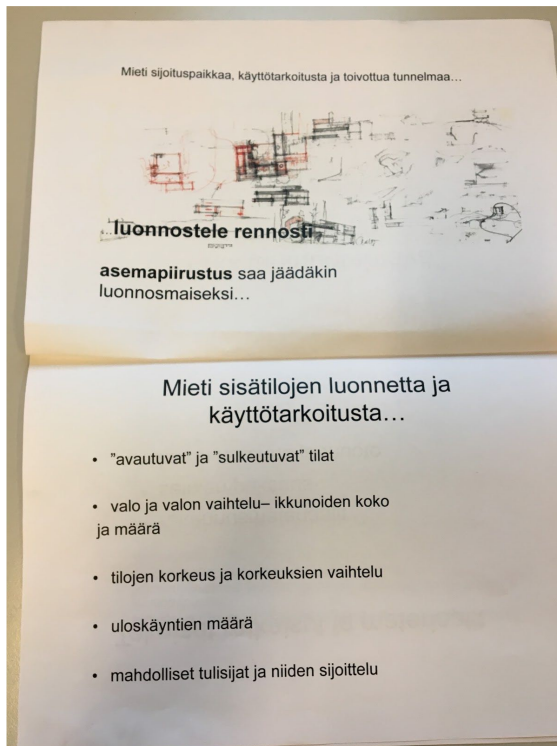

Töissä näkyy mielestäni hyvin erilaiset tavat hahmottaa ympäristöä. Osissa töistä omaa karttamaisemaa on kuvattu hyvinkin todellisesti ja osissa on käytetty enemmän tulkinnanvaraisia tapoja esittää oma lapsuuden karttamaisema (esimerkiksi lyijykynäpiirros, jossa on hattivatteja ja merirosvolaiva).

Tehtävä Arkkitehtuuri: Tehtävässä oppilaat saivat suunnitella rakennuksen, joka täyttää

työlle asetetut vaatimukset. Tässä opettajan materiaalit työn ohjeistukseen. Tästä tehtävästä minulla ei valitettavasti ole kuvia opiskelijoiden töistä, sillä työskentely tehtävän parissa oli vasta aloitettu. Tehtävä tukee hyvin ops:n tavoitteiden saavuttamista.

Opettajan tekemä malli siitä, miltä lopullinen työ näyttää kaikkien eri vaiheiden jälkeen. Erityisesti asemapiirroksen tekeminen edellytti ympäristön pohtimista ja havainnointia, jota Oravivuoren retkellä päästiin harjoittelemaan ja pohtimaan.

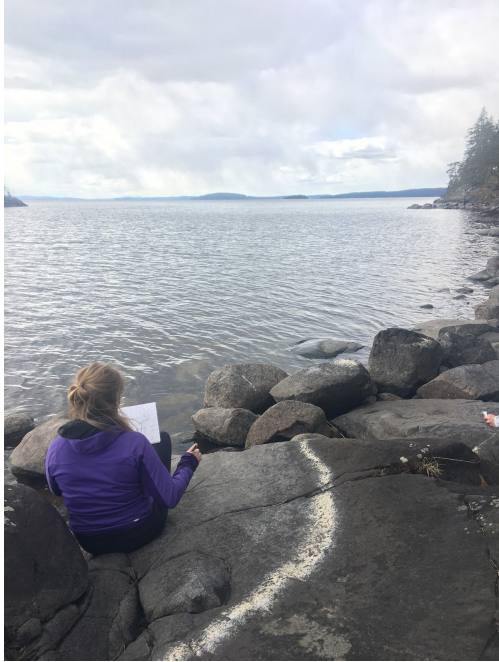
Retki Korpilahden Oravivuorelle:

Retkeä edeltävällä kerralla opiskelijat olivat katsoneet puolen tunnin mittaisen Struven ketjusta kertovan videon, jonka jälkeen matematiikan opettaja piti kolmiomittaus mallinnuksen. Luento oli selkeä ja toi hyvin esiin matemaattisen näkökulman Struven ketjuun. Itse retken tarkoitus oli toimia mukavana kevätretkenä, jolla oppilaat saavat tutustua Oravivuoren mittauspaikkaan ja tutkia ympäristöä vapaasti. Retkeä varten opettaja Kerttu Korhonen oli valmistellut tehtäviä, joista jokaisen tuli valita mieluinen. Tehtävänanto retkeä varten:

Kukin toteuttaa reken aikana yhden allaolevista tehtävistä (välineitä otetaan koululta lähtiessä mukaan):

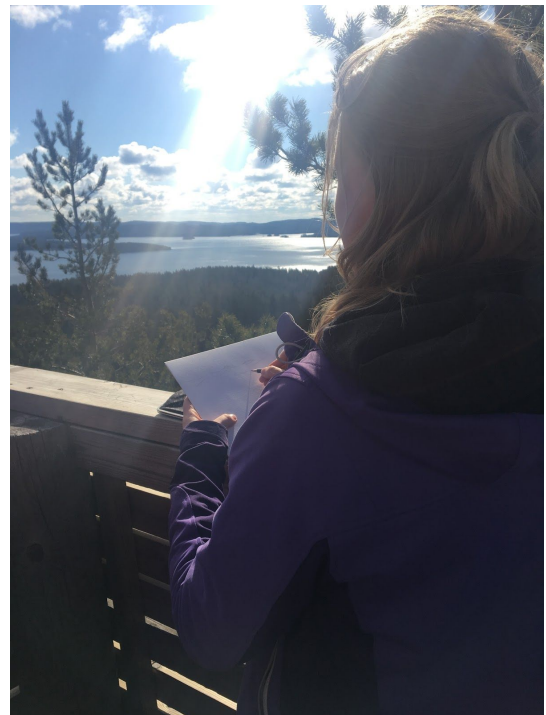
1. Valokuvasarja. Valitse näkökulma. Kokoa tyylillisesti ja teemallisesti ehyt 5-7 kuvan sarja.
2. Video. Valitse näkökulma. Editoi max. 3 minuutin lyhytelokuva.
3. Piirrustussarja. Valitse näkökulma. Ota mukaan luonnosteluvälineet. Piirrä paikanpäällä nopeita luonnoksia (maisema, yksityiskohdat).
4. Ympäristötaideteos. Toteuta luontoon luonnon materiaaleista oma "puheenvuorosi". kuvaa tai videoi se.
5. Jos josta kuva kiinnostaa Struven ketju nimenomaan matematiikan (tai historian tai maantieteen) näkökulmasta, yksi tehtävänanto voisi olla lyhyt opetusvideo aiheesta. Tässä linkkinä esimerkki helsinkiläisten lukiolaisten (Kallio?) tekemästä hauskaasta ja taiteellisesti kivasta videosta, jossa on matematiikan oppisisältöjä:
<https://youtu.be/uTbKIMz8Mv4>

Tehtävänannot olivat tarkoituksella hyvin vapaita, jotta opiskelijat voisivat itse päättää, mihin suuntaan valitsemaansa tehtävää lähtevät viemään. Suosituin tehtävä oli valokuvaustehtävä, jota suurin osa opiskelijoista teki järjestelmäkameraa käyttäen ja osa kuvasi puhelimella tai tabletilla. Muutama opiskelija valitsi piirustussarja-tehtävän, joista yksi opiskelija teki luonnoksia vesiväreillä. Oravivuoren huipun lisäksi kävimme vuoren juurella kummelin luona ihailmassa rantamaisemaa. Vesiväriä tekevällä opiskelijalla oli vesikippona rantakivikon kivien välissä oleva pieni "vesiallas", jonka vieressä opiskelija istui ja maalasi maisemaa järjestä ja saarista. Yksi opiskelija teki ympäristötaideteoksen luonnosta löytämästään tolkista. Hän kiinnitti sen keppiin ja kuvasi sitä erilaisissa paikoissa, kooten kuvasarjansa tästä "ympäristötaideteoksesta" erilaisissa paikoissa.

Opiskelija luonnostelemassa kallioista rantamaisemaa Oravivuoren juurella kummelin luona. Piirustussarja tehtävässä korostui hyvin silmän ja käden yhteistyön merkitys, sekä etäisyyksien ja värien tummuuserojen hahmottaminen.

Vuoren huipulla suosituin kuvaus- ja piirustuspaikka oli tornin huipulla, josta moni opiskelija otti kohteekseen auringossa kylpevän järvimaiseman. Opiskelijat kuvasivat infotauluja ja lukivat niitä matkan varrella. Vaikutti siltä, että moni valokuvaamalla tehtävän suorittavaa otti näkökulmakseen sen, kuinka aikanaan tehdyt kolmiomittaukset näkyvät edelleen ympäristössä.

Palautetta retkestä:

Mukana olleiden opettajien mukaan retki onnistui todella hyvin ja Oravivuori on retkipaikkana hyvä ja monipuolinen, joka toimii hyvin kuvaamataidon sisältöjen ja Struven ketjun aiheen yhdistämisessä. Opettajat olivat sitä mieltä, että retki jo sinällään on hieno kokemus, eikä mitään suurta valmisteltua ohjelmaa välttämättä tarvitsekaan olla vaan ajan voi käyttää

maisemien ihailemiseen, Struven ketjuun omatoimiseen perehtymiseen ja eväiden syöntiin. Vuoren huipun lisäksi oli mukavaa, että vierailtiin myös alhaalla kummelin luona ihailemassa aivan erilaista maisemaa.

Opiskelijoiden palautteesta huomasin, että videon, matematiikan opettajan luennon ja retken ansiosta opiskelijat olivat oppineet paljon Suomen kartoituksesta ja Struven ketjun merkityksestä siihen. Opiskelijoiden mielestä retki oli mukava, rento, opettavainen ja maisemat niin tornin huipulta kuin alhaalta rannasta olivat hienot. Lisäksi retki toi uutta inspiraatiota piirtämiseen, maalaamiseen ja valokuvaamiseen. Opiskelijat pohtivat palautteessa myös, että tulevat varmasti vierailemaan Oravivuorella myös uudelleen.

Omasta mielestäni retki lukiolaisten kanssa onnistui erittäin hyvin juuri siksi, että opiskelijoilla oli hyvin vapaat kädet toteuttaa valitsemaansa tehtävää ja liikkua Oravivuoren alueella. Oli mukavaa nähdä, kuinka keskittyneesti opiskelijat kuvasivat, piirsivät ja maalasivat. Vanhempien oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa ei tarvitse huomioida retken toteutusta niin tarkasti kuin nuorempien oppilaiden kanssa. Tärkeää on antaa vain riittävä käytännön ohjeistus (esimerkiksi pukeutuminen ja tietoja maastosta, jossa kuljetaan, jolloin osataan varautua). Mielestäni tällä ryhmällä toteutetut tehtävät toimisivat hyvin myös nuorempien oppilaiden kanssa, mutta tehtävänannot voisivat tuolloin olla hiukan tarkempia ja tehtäviä voisi liittää enemmän Struven ketjuun. Toisaalta kuvaamataito on hyvin luova oppiaine, joten tehtävien rajaaminen Struven ketjuun voisi olla huono luovuuden kannalta.

Lähteet:

Opetushallitus. (2015). Lukion opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Next Print Oy.

